

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

 VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov
EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Martina Muchová

Interpretácia uměleckého diela na hodinách tvorivej dramatiky

2013

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	Mgr. Martina Muchová
Kontakt na autora UZ:	Spojená škola, Hlavná 1, 976 56 Pohronská Polhora krs@zsppolhora.edu.sk
Názov:	Interpretácia uměleckého diela na hodinách tvorivej dramatiky
Rok vytvorenia:	2013
Oponentský posudok vypracoval:	PaedDr. Drahomíra Tereňová

ISBN 978-80-8052-636-8

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únii.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

LADISLAV BERECZ: PORTRÉT CIGÁNKY	4
Aktivita č.1 MOJE POCITY	5
Aktivita č.2 RÁM PRE OBRAZ	7
Aktivita č.3 OBRAZ V RÁME	8
Aktivita č.4 PRÍBEH DIEVČINY Z PORTRÉTU	9
Aktivita č.5 NETRADICNÝ OBRAZ	10
Aktivita č.6 POČÍTAČOVÁ INTERPRETÁCIA OBRAZU	10
Aktivita č.7 ZMENA OBRAZU Portrét cigánky	11
Aktivita č.8 ZVÝRAZNENIE OSOBNOSTI	12
Aktivita č.9 OBRAZ PRE NAŠE ZMYSLY	13
MATEJKA PETER (1913-1971): Hlava dievčaťa 1948	14
Aktivita č. 10 MÔJ OBRAZ	15
Aktivita č. 11 POROVNÁVANIE	16
Aktivita č. 12 INTERVIEW	17
Aktivita č. 13 POVEDZ SVOJ NÁZOR	19
Aktivita č. 14 STRETNUTIE	21
Aktivita č. 15 ŽIVÝ OBRAZ	22
Martin Benka: Na dedine	23
Aktivita č. 16 ČO SKRÝVA OBRAZ ?	24
Aktivita č. 17 NÁJDI SPRÁVNY TEXT	25
Aktivita č. 17 TAJOMSTVO	26
Aktivita č. 18 ARCHITEKTÚRA	27
Aktivita č. 19 REŠTAURÁTOR OBRAZOV	29
RICHARD GEIGER (1882 - 1945) Cigánska rodina	30
Aktivita č. 20 POSTAVY Z OBRAZU SA HRAJÚ	31
Aktivita č. 21 POSTAVY Z OBRAZU SA ROZPRÁVAJÚ	31
Aktivita č. 22 PUZZLE	32

LADISLAV BERECZ: PORTRÉT CIGÁNKY

LADISLAV BERECZ: O autorovi:

Narodil sa v Košiciach 1.10.1910 a v Košiciach aj zomrel 25.1.1972.

Pôsobil ako maliar obrazov v Galante, Poprade, Bratislave a Košiciach.

Jeho hlavnou technikou bola maľba. Vo svojej voľnej maliarskej tvorbe sa venoval obrazom zo života Rómov, tatranským motívom.

Aktivita č.1 MOJE POCITY

Námety na diskusiu:

1. Pozorne si pozri obraz a porozmýšľaj, akú náladu má žena na obraze.

Napíš svoj názor.

.....
.....
.....

Aké meno by si jej dal? Napíš:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Vypíš, aké pocity prežívaš pri rôznych činnostiach. Môžeš ich rozdeliť na pozitívne, negatívne.

Pozitívne:

.....
.....

Negatívne:

.....
.....

3. Prirad farby k jednotlivým pocitom, podľa vlastného cítenia. Môžeš napísť farbu a šípkou ju spoj s daným pocitom.

.....
.....
.....
.....
.....

4. Porozprávaj sa so spolužiakom, ako na neho pôsobia farby na obraze.

Aktivita č.2 RÁM PRE OBRAZ

Technika: Maľba, priestorové vytváranie.

Pomôcky: Kartónový papier, nožnice, lep, temperové farby.

Úloha:

- 1.** Z kartónového papiera vystrihni a zhodov rám obrazu.
- 2.** Vyber si jeden ľubovoľný pocit a vymaľuj rám farbou, ktorá ho podľa teba čo najviac vyjadruje.
- 3.** Daj mu meno podľa pocitu, ktorý zobrazuje (Láska, Radosť...).
- 4.** Pred lavicami odprezentuj „živý obraz“. Rám prilož ku svojej tvári a zatvár sa podľa toho, aký pocit si vyjadroval. Ostatní spolužiaci hádajú, aký pocit zobrazuješ.
- 5.** Môžete sa navzájom aj odfotiť.

Aktivita č.3 OBRAZ V RÁME

Technika: Koláž

Pomôcky: Zhotovený rám z kartónu, časopisy, nožnice, lep, kriedový pastel

Úloha:

1. Vyhľadaj v časopisoch tváre vyjadrujúce rôzne pocity ľudí a vystrihni ich.
2. Vytvor z vystrihnutých tvári lepením zaujímavý obraz – koláž.
3. Hotový obraz vložte do rámu, ktorý už máte hotový.
4. Z jednotlivých obrazov vytvor so spolužiakmi spoločný obraz na zemi.
5. Utvorte si skupiny a diskutujte, čo vytvorený obraz symbolizuje.
Čo Vás napadne, keď sa naň pozeráte?
6. Vytvor vety – výroky alebo názov spoločného obrazu, ktorý vystihne váš spoločný obraz, napíš ich na tabuľu.
7. Vyberte si niektorý výrok a napíšte ho na farebný výkres, doplňte do kompozície.
8. Hotovú kompozíciu umiestnite v triede.

Aktivita č.4 PRÍBEH DIEVČINY Z PORTRÉTU

1. Vymysli so spolužiakom krátky príbeh rómskej dievčiny z obrazu, napíš ho.

Postavy:.....

Dej sa odohráva v:

2. Ak potrebujete ďalšie postavy, oslovte spolužiakov.
  3. Zahrajte krátky príbeh pred triedou.

Aktivita č.5 NETRADIČNÝ OBRAZ

Technika: Inštalácia v priestore

Pomôcky: Predmety v triede

Úloha:

Zrealizuj svoj vlastný nápad, ako zhotoviť obraz z predmetov, ktoré máte k dispozícii v priestoroch triedy. Môžete pracovať individuálne, vo dvojiciach, v skupinách.

Aktivita č.6 POČÍTAČOVÁ INTERPRETÁCIA OBRAZU

Technika: Počítačová grafika

Pomôcky: Počítač- program Artpad, Relevation Natural Art alebo Skicár.

Úloha:

1. Nakresli pomocou počítačového programu Artpad, Relevation Natural Art alebo Skicár obraz Portrét cigánky. Použi tie isté farby ako maliar .
2. Utvorte dvojice a prehrajte si navzájom vznik svojho diela.

Odkazy: <http://artpad.art.com/>

Aktivita č.7 ZMENA OBRAZU Portrét cigánky

Technika: Počítačová grafika

Pomôcky: Počítač, program Artpad, Relevation Natural Art alebo Skicár.

Obraz- Portrét cigánky- prenesený v počítači.

Úloha:

1) Dotvor obraz podľa vlastnej fantázie

2) Hotový obraz vytlač na tlačiarni

3) Vyber si z ponúknutých možností:

a) Na zadnú stranu napíš príbeh alebo báseň k tvojmu obrazu.

b) Na zadnú stranu napíš koľko druhov farieb a ich odtieňov si na obraze použil.

c) Navrhni v symboloch iné možnosti dotvorenia pôvodného obrazu.

d) Vymysli príbeh k tvojmu obrazu a dej vyjadri pohybom (mimikou, gestikuláciou...)

e) Vymysli, zatlieskaj rytmus, ktorý cítiš v tvojom obraze alebo zaspievaj pieseň, ktorá bude dotvárať charakterizovať tvoj obraz. Porozmýšľaj, aké hudobné nástroje by ju doprevádzali.

f) Prejdi sa okolo svojich spolužiakov a ponúkni im pomoc pri riešení ich problému pri vypracovaní niektoréj z týchto úloh. Potom budeš prezentovať, komu si bol užitočný a ako.

g) Popíš, v čom sa námet tvojho obrazu zhoduje s tvojimi vlastnými túžbami, s nami, pocitmi.

4) Ohodnoť, v čom vidíš silnú stránku tvojho dotvárania obrazu.

Aktivita č.8 ZVÝRAZNENIE OSOBNOSTI

Technika: Maľba, body –art

Pomôcky: Farby na maľovanie tela

Úloha:

- 1.** Vytvorte dvojice a namaľujte kamarátovi tvár zaujímavým spôsobom.
- 2.** Zvoľte farby, ktoré považujete najvhodnejšie na vyjadrenie jeho osobnosti.
- 3.** Prezentujte svoj model pred spolužiakmi, odôvodnite výber farieb.

Aktivita č.9 OBRAZ PRE NAŠE ZMYSLY

ÚLOHA: Napíš alebo nakresli podľa pokynov.

Čo počuje?

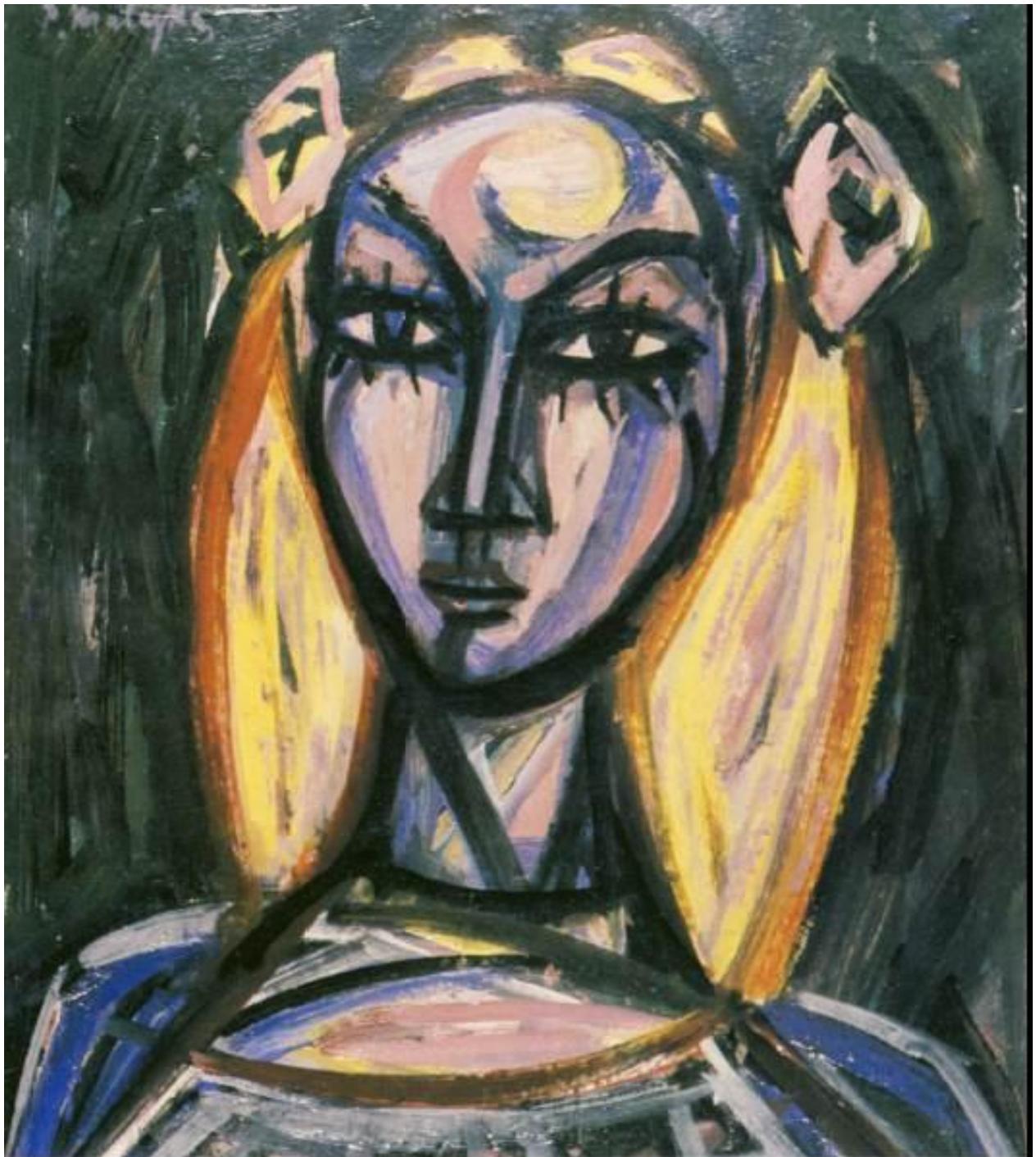
Čo cíti? /čuch/

Čo vidí?

Čo cíti?/hmat/

Načo myslí?

MATEJKA PETER (1913-1971): Hlava dievčaťa 1948

O autorovi:

- ❖ Peter Matejka Patrí k zakladajúcim osobnostiam moderného slovenského výtvarného umenia.. Zúčastňoval sa na výstavách doma aj v zahraničí. Bol aj učiteľom výtvarného umenia. Tvorivosť a individuálny prejav svojich žiakov podnecoval až do roku 1972.
- ❖ V maliarovej tvorbe má motív ženy centrálné postavenie, žena ho priťahovala ako mocný inšpiračný zdroj. Dielo *Hlava dievčaťa* zaujíma popredné miesto v slovenskom maliarstve. ***Maliar použil farebnú harmóniu farieb: žltej, ružovej, fialovej, modrej a hnedej.*** Zjednocuje ju širokou kontúrou na tmavom pozadí. Je plná čara a poézie.

Aktivita č. 10 Môj obraz

Technika: Kresba pastelom

Pomôcky: Pastel

Úloha:

Nakresli do rámu obraz podľa vlastnej fantázie, ale použi tie isté farby ako maliar.

Aktivita č. 11 POROVNÁVANIE

Úloha:

Napíš, čo môžu mať alebo majú dievčiny na obrazoch spoločné, čo môžu mať rozdielne.

Spoločné:

Rozdielne:

Aktivita č. 12 INTERVIEW

Úloha:

1. Nájdi ľubovoľného spolužiaka /ak si Róm, nájdi nerómskeho spolužiaka a naopak/ a sprav s ním interview - rozhovor, ako oni doma prežívajú vianočné sviatky, veľkonočné sviatky alebo výročie narodenia členy rodiny či svadbu, krst.
2. Vyber si jednu z možností a zisti ich zvyky, jedlá, oblečenie, darčeky...
3. Napíš si otázky, ktoré mu položíš.
4. Zapíš vyjadrenia spolužiaka.

Názov sviatku:.....

1.Otázka a odpoveď

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.Otázka a odpoveď

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.Otázka a odpoveď

.....
.....
.....
.....
.....

4. Otázka a odpověď

5. Otázka a odpověď

5. Zakrúžkuj odpoveď spolužiaka, ktorá ťa najviac zaujala, prekvapila.
  6. Podčiarkni alebo vyznač farebne odpoveď, ktorá sa zhodovala s prežívaním významných dní vo vašej rodine.
  7. Zaujímavé a spoločné udalosti odprezentuj pred spolužiakmi.

Aktivita č. 13 POVEDZ SVOJ NÁZOR

Úloha:

Napíš svoje predstavy o dievčinách.

1. Naozaj žili, poznal ich maliar alebo si ich len vymyslel vo svojej fantázii?
2. Chodili do školy? Ako sa učili?
3. Čítali knihy? Ak áno, tak napíš aké.
4. Majú počítač alebo internet?
5. Kde a v čom bývajú?
6. Mohli by sme ich niekde stretnúť? Ak áno, napíš konkrétnie miesto.
7. Čo si myslíte o ich rodine?
8. Sú bohaté alebo chudobné? Podľa čoho tak usudzuješ ?
9. Majú radi Vianoce, Veľkú noc alebo iné významné dni ?
10. Čo by ste im povedali, keby ste ich stretli?

.....
.....
.....
.....

2. Porovnaj svoje odpovede so spolužiakom, rovnaké si zakrúžkujte a vypíšte na tabuľu.
  3. Zistite zo zápisov na tabuli, na ktoré odpovede ste odpovedali rovnako.

Aktivita č. 14 STRETNUTIE

Úloha:

- Predstav si, že dievčiny z obrazu ožili a stretli sa. Napíš ich rozhovor, o čom sa rozprávali.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Zahrajte dialóg pred spolužiakmi

Aktivita č. 15- ŽIVÝ OBRAZ

Technika: Modelovanie z papiera, tvorba kostýmu

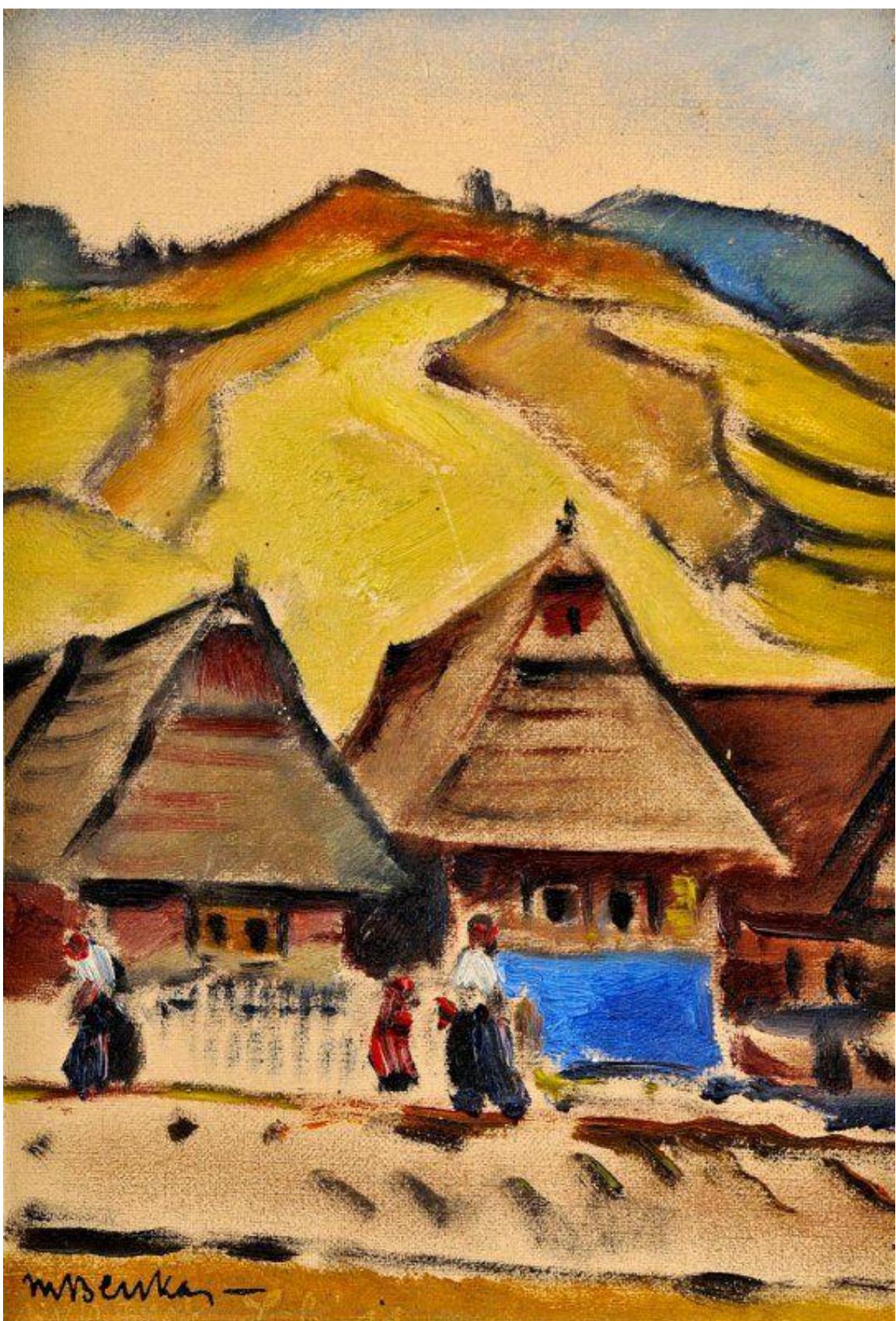
Pomôcky: Krepový papier, počítač, internet, kamera, telefón s kamerou

Úloha:

1. Vytvorte skupiny a vymodelujte živý obraz:

Jednému zo spolužiakov vytvorte z krepového papiera kostým – oblečenie, totožné s oblečením, ktoré majú dievčiny na obraze. Môžete si vybrať ľubovoľný obraz.

2. K postave z obrazu zložte priliehavú báseň.
3. K živému obrazu na internete vyberte a stiahnite aj hudbu, ktorá sa vám k nemu najviac hodí.
4. Prezentujete svoje dielo pred spolužiakmi, pri recitácii básne použite podfarbenie húdbou, ktorú ste vybrali.
5. Spravte si z toho výstupu videozáZNAM.

Martin Benka: Na dedine

O autorovi:

Martin Benka zaujal publikum i výtvarnú kritiku už svojimi prvými vystúpeniami. Bol to všeobecne zameraný umelec. Okrem maliarstva, ktoré ho uchvátilo najviac, bol taktiež ilustrátor, grafik, amatérsky sochár i kresliar. Predstavuje jednu z najvýznamnejších osobností zakladateľskej generácie slovenskej výtvarnej moderny prvej polovice 20. storočia prezentujúcej život a myštu rodnej zeme.

Aktivita č. 16 ČO SKRÝVA OBRAZ ?

Úloha: Zapozerajte sa na obraz a:

1. Vypíšte všetky predmety, ktoré tam vidíte.

.....
.....
.....

2. Vypíšte všetky farby a ich odťiene.

.....
.....
.....
.....
.....

3. Napíš, ako sa dedina volá, kto si myslíš, že v nej býva, ako si tam ľudia spolu nažívajú...
4. Porovnaj si výsledky a úvahy so spolužiakom.

Aktivita č. 17 NÁJDI SPRÁVNY TEXT

Úloha:

1. Prečítaj si pozorne obidva texty a zakrúžkuj ten nadpis, ktorý sa ti k obrazu viac hodí.

Text č.1

Do dediny Priedušná prídu cigáni a u babenky nechajú chlapca, Jakubka, ktorému zomrela mama pri pôrode. Chlapec rastie, správa sa ako ostatné deti, robí huncútstva, ale stretáva sa aj s odsudzovaním kvôli tomu, že je cigán. Z dediny začnú povolávať chlapov na vojnu a niektorí z nich sa vzoprujú a utečú do hôr. Jakubko, len 14ročný, sa rozhodne týmto partizánom pomáhať, a tak kvôli nim kradne jedlo, aby im dodal zásoby. Avšak, kradne tým, ktorí sú nečestní a čestným nechá za jedlo zlatý dukát. - po svojej rodine zdedil medený kotlík a 7 zlatých dukátov. Polovica dediny sa k nemu pripojí a dávajú zo svojho jedla pre partizánov. Ku koncu majú partizáni plán, ako sa zmocniť munície Nemcov a v tom im pomáha Jakubko. Pri tom, ako chce oslobodiť ďalších chlapov, ktorých povolali na vojnu, ho jeden nemecký vojak zastrelí.

Text č.1

Danka a Janka sú sestričky dvojčence a sú celkom rovnaké. Sú také rovnaké, že keď sa Janka pozrie do zrkadla, nie si je istá, či vidí seba, alebo sestru Danku. A keď sa Danka pozrie na Danku, nevie naisto, či to vidí sestru, alebo seba v zrkadle. Aby sa o sebe presvedčili, často sa škriepia. Ak Janka povie, že je dačo biele, tak Danka bude tvrdiť, že to biele nie je biele, ale čierne, alebo aspoň ružové.

Ale to len keď ide o vedľajšie veci. Na hlavných veciach sa vždy zhodnú. Ísť do cirkusu, za to sú obidve. Aj za zmrzlinu sú vždy obidve, lenže Janka za vanilkovú a Danka za jahodovú. Vlani boli Danka a Janka ešte malé, ale tohto roku sú už riadne žiačky 1.B. triedy vo Zvolene. Ale rozprávky majú stále rovnako rady. Hoci kedy sa vyberú do rozprávky. Chytia sa za ruky, spravia hop - a sú v rozprávke.

Aktivita č. 17- TAJOMSTVO

Úloha:

1. Zahrajte si tento dialóg:

TAJOMSTVO

Jakubko: Babenka, babenka, /smutný, so slzami v očiach prichádza Jakubko domov zo školy/ dnes v škole boli deti na mňa veľmi zlé.

Babenka: Ahoj Jakubko!

A čo sa stalo? Čo si im vyviedol? Desiatu si im zjedol?

Jakubko: Ale babenka, ved' si mi nabalila tých posúchov a aj keby som nemal, to by som im nikdy neurobil.

Babenka: Tak si od nich odpisoval úlohy?

Jakubko: Kdeže, ešte ma aj pán učiteľ pochválil, že som šikovný a viem dobre rátať príklady.

Babenka: Tak čo sa im nepáčilo?

Jakubko: Smiali sa mi, že som .....iný ako oni.

Babenka :Iný? A či ti chýbajú ruky, nohy alebo chodíš bez hlavy?

Jakubko: Ale, babenka, vy si robíte žarty. Ved' viete, že mám tmavšiu pleť ako oni.

Babenka: No, čuduj sa mi svete!!! A či nás Pán Boh všetkých rovnakých stvoril? Myslím, že tvoji spolužiaci nevedia veľké tajomstvo.

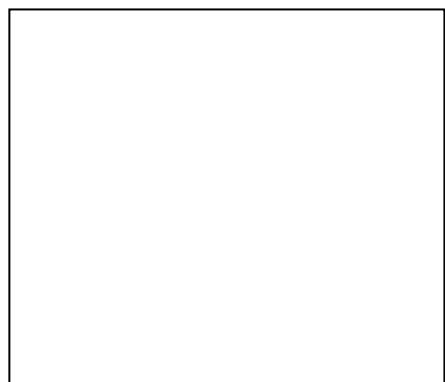
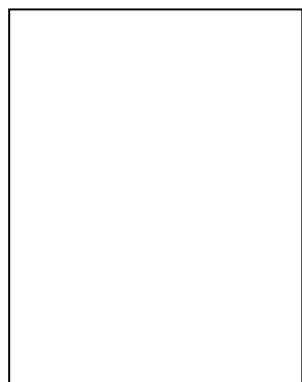
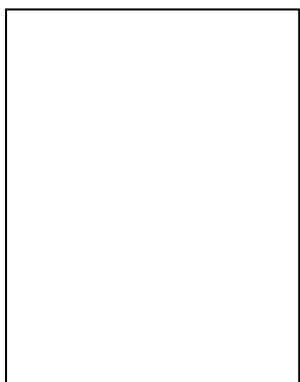
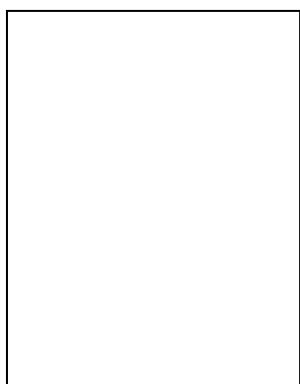
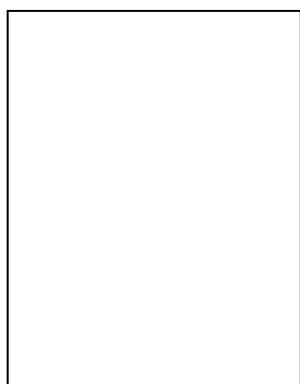
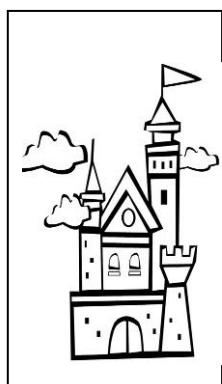
Jakubko: Tajomstvo? Aké tajomstvo, babenka?

Babenka: No predsa, že človek sa nehodnotí podľa toho ako vyzerá, ale podľa toho aké má srdce.

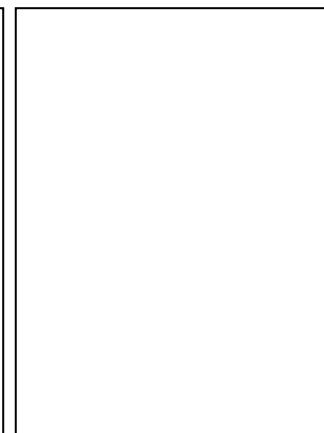
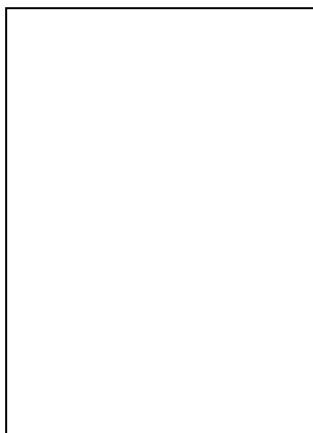
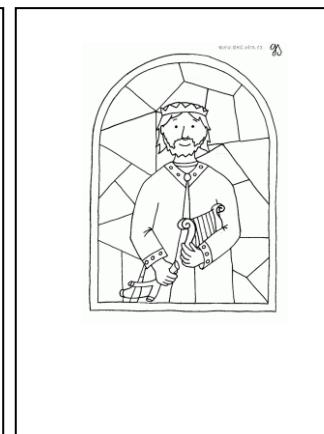
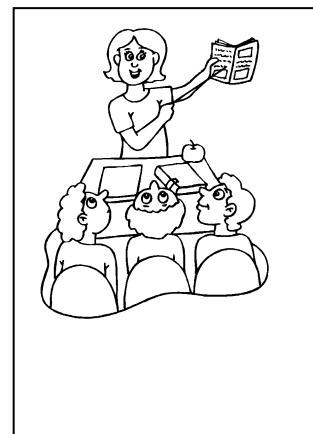
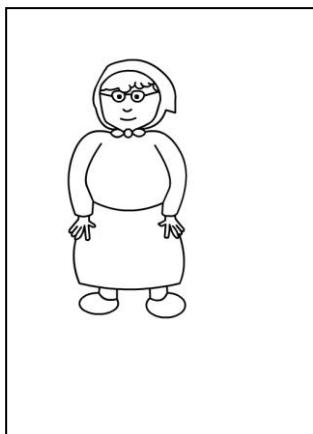
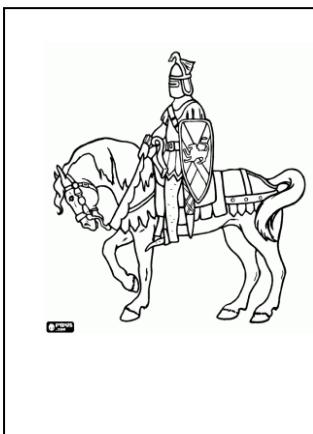
Aktivita č. 18 Architektúra

Úloha:

1. Aký druh architektúry namaľoval maliar na obraze?
2. Nakresli do prázdných obdĺžnikov rôzne typy architektúry: panelák, drevenica, vila, chrám, hrad, škola, obchodné centrum ...
3. Prázdne obrázky vymaľuj.

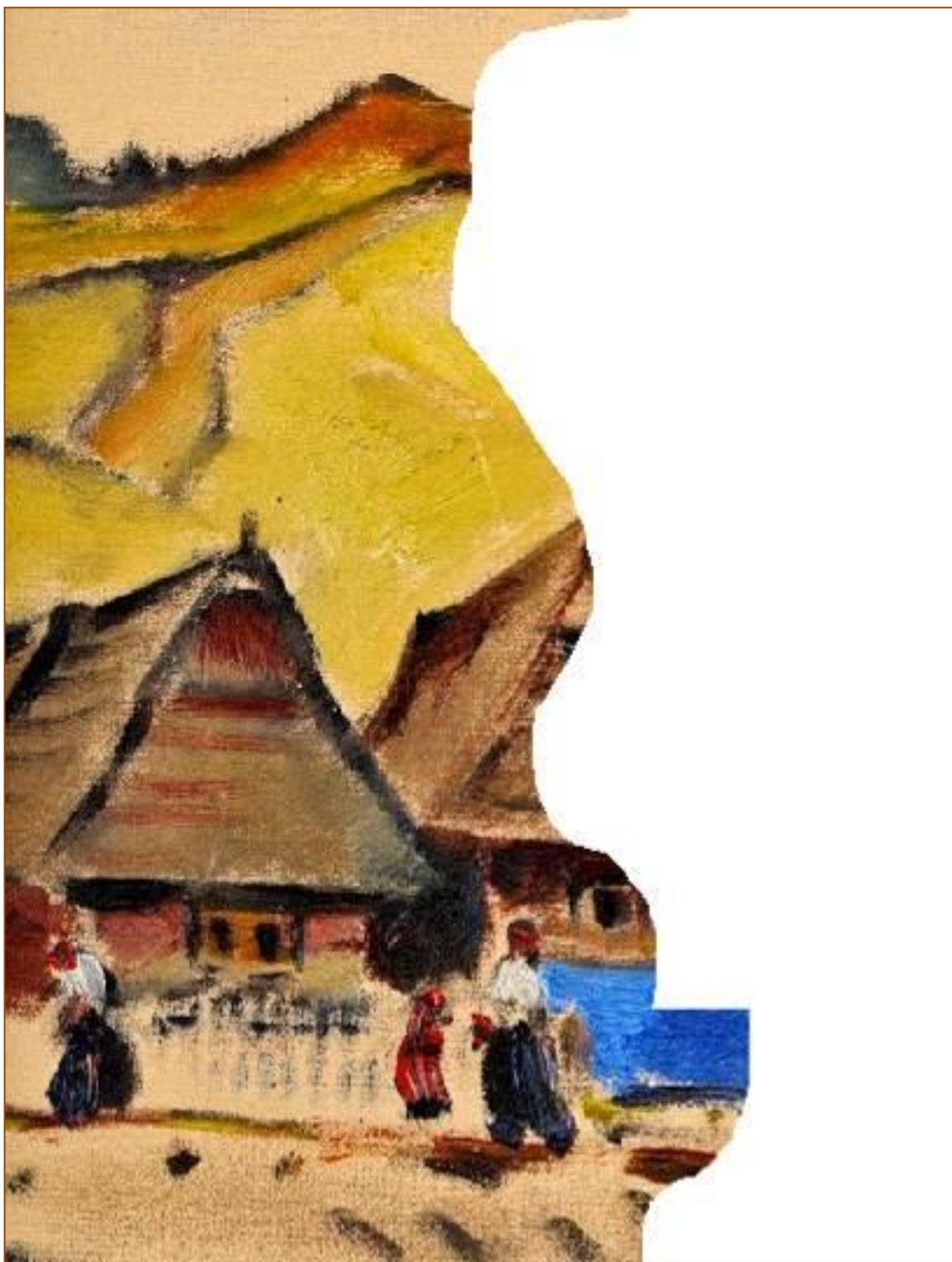
Úloha: Do prázdných okienok dokresli ďalšie typy postáv

1. Označ postavu a architektúru, ktorá patrí k sebe, rovnakým číslom.
2. Vyber si dve ľubovoľné postavy a zahraj ich pantomimicky pred triedou. Spolužiaci budú hádať, ktorú z postáv stvárňuješ.

Aktivita č. 19 REŠTAURÁTOR OBRAZOV

Úloha: Zahraj sa na reštaurátora a oprav - dokresli obraz tak, aby sa čo najviac podobal originálu.

RICHARD GEIGER (1882 - 1945) Cigánska rodina

O autorovi: Richard Geiger sa narodil 1870 vo Viedni. Študoval tam na Akadémii výtvarných umení, neskôr v Paríži.. Bol portrétista a žánrista, jeho hlavný prínos bol však v grafickej tvorbe. :

Aktivita č. 20 POSTAVY Z OBRAZU SA HRAJÚ

Úloha:

1. Vymodeluj so spolužiakmi „živý obraz“,- umiestnite sa do priestoru tak, ako sú namaľované postavy na obraze.
2. Tvárte sa, nehybne ako na obraze Až na signál, ktorý si zvolíte, /napr. tlieskanie, skákanie, smiech, pláč.../ a budete sa v priestore pohybovať spôsobom, ktorý zaznel.

Napríklad na slovo tlieskanie, začnete tlieskať /môžete sedieť v obraze alebo sa aj voľne pohybovať v priestore triedy/ Na zvuk zvončeka alebo iný dohodnutý signál sa vrátite znova do obrazu a znehybniete.

Hra sa opakuje pri zaznení iného signálu, napr. skákanie....

Aktivita č. 21 POSTAVY Z OBRAZU SA ROZPRÁVAJÚ

Úloha:

1. Vymyslite v skupine krátky príbeh, o čom sa postavy na obraze rozprávajú:

A/ veselý

B/ smutný

C/ nezmyselný

D/ zo školského prostredia

E/ z budúcnosti

Aktivita č. 22 PUZZLE

Úloha: Rozstrihaj obraz po čiarach a nanovo nalep na výkres tak, aby boli medzi jednotlivými obrázkami pol centimetrové medzery.

